

УДК 369.03(477)

САВЧУК В.,

КАВУН М.

Наук. керівник: БОРОВИК П. М., к.е.н.

м. Умань

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Нині в Україні загострилась проблема подальшого розвитку страхового ринку, оскільки, з одного боку – це сектор фінансового ринку, що зростає найдинамічніше, а з іншого, криза національної економіки погіршила його стан та звузила перспективи розвитку.

З цієї причини, дослідженням даної проблематики займаються такі науковці, як П.К. Бечко, В.І. Гайдай, М.І. Мальований, О.О. Непочатенко та інші. В той же час, загострення проблематики функціонування вітчизняного страхового ринку зумовлює необхідність подальших наукових пошуків у цій галузі фінансової науки та спричинило проведення даного дослідження.

Варто відзначити, що поступальному розвитку страхового ринку України сприяє управління контролю фінансових ринків а також департамент фінансових установ та ринків Міністерства фінансів України. Основною метою їх діяльності є сприяння створенню та подальшому розвитку в Україні цивілізованого страхового ринку, вирішення поточних завдань, пов'язаних із формуванням та розвитком інфраструктури страхового ринку а також захист прав та інтересів страховиків [1, с. 27].

У розвинених країнах держава здійснює вплив на національний страховий ринок через законодавчі норми та шляхом купівлі-продажу частки акцій окремих страхових компаній [2, с. 147]. Варто відмітити, що оцінка тенденцій розвитку страхового ринку України вказує на те, що страхування є однією з найбільш рентабельних галузей національної економіки, оскільки прибутковість страхової діяльності в Україні є надзвичайно високою [1, с. 24]. Сучасний стан вітчизняного страхового ринку характеризується зростанням кількості страховиків за рахунок юридичних осіб [2, с. 146].

Не зважаючи на це, страховий ринок в Україні все ще перебуває на етапі становлення, адже окремі його сегменти стрімко розвиваються, але рівень страхового покриття залишається вкрай низьким [3, с. 22]. Крім того в нашій країні розвиваються виключно класичні види страхування – КАСКО, майнове страхування, тоді як, наприклад, медичне страхування, не дивлячись на його переваги, поки-що не є розповсюдженим. Це обумовлено, в першу чергу, низьким рівнем доходів населення [2, с. 147].

Таким чином, страховий ринок в Україні характеризується недостатнім рівнем розвитку, недоскона-

лістю його структури, наявністю тенденції до укладання короткотермінових договорів, слабким розвитком перестраховування, нестабільністю фінансового стану багатьох страхових компаній, що призводить до невчасного виконання обов'язків перед страхувальниками [3, с. 22]. Також, до основних недоліків вітчизняного страхового ринку слід віднести недостатній рівень підготовки професійних страхових агентів та страхових посередників; відсутність ефективних каналів продажу страхових продуктів та недостатню прозорість страхового ринку.

Крім того, подальшому розвитку страхового ринку в Україні заважає брак єдиної інформаційної системи даних про його учасників. Нагальною необхідністю на сучасному етапі розвитку страхового ринку є також потреба систематизації та врегулювання нормативної бази стосовно обліку, бухгалтерської та статистичної звітності [4, с. 131].

На наше переконання, суттєво стримують розвиток страхового ринку наступні чинники:

- недостатній рівень захисту прав споживачів страхових послуг;
- низька частка сумарних страхових платежів у ВВП, що свідчить про недостатній, порівняно з іншими країнами, рівень розвитку страхового ринку;
- відсутність єдиного банку даних про страхові та перестрахові компанії;
- домінування майнового страхування юридичних осіб серед страхових послуг, що надаються в Україні;
- нерозвиненість довгострокового страхування життя, недержавного пенсійного страхування та відсутність правового забезпечення діяльності страховиків у сфері обов'язкового медичного страхування;
- низький рівень капіталізації більшості страхових компаній;
- використання страхової діяльності окремими суб'єктами з метою відмивання брудних коштів та їх перерахування в офшорні зони, що свідчить про недосконалість вітчизняного фінансового законодавства;
- недостатній рівень кадрового та наукового забезпечення страхового ринку а також низький рівень страхової культури населення.

Підсумовуючи викладене, зазначимо що становлення страхового ринку в Україні та подальший його успішний розвиток залежатиме від розширення переліку страхових послуг, підвищення їхньої конкурентоспроможності, розширення ринкової інфраструктури, удосконалення механізму оподаткування страхової діяльності, підвищення вимог до порядку реєстрації страхових організацій, подальшої інтеграції України у міжнародні структури, а також оптимізації співвідношення між обов'язковим і добровільним страхуванням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Говорушко Т.А. Страховий ринок та проблеми його розвитку в економічній системі України / Т.А. Говорушко // Економіка. Фінанси. Право. – 2004. – № 8 – С. 22-29.
2. Свириденко А.А. Стан та перспективи розвитку страхового ринку в Україні / А.А. Свириденко // Фінанси України. – 2005. – № 4 – С. 146-147.
3. Гирмантій Т.А. Проблеми розвитку страхового ринку України / Т.А. Гирмантій // Банківська справа. – 2000. – № 5. – С. 21-22.
4. Фурман В.М. Особливості та сутність страхових ринків / В.М. Фурман // Фінанси України. – 2005. – № 11 – С. 126-132.

УДК 339.146.4

СЕНИК О.,
ПОЛЕШКО Л.В.
м. Ніжин

ЗОВНІШНІЙ РИНОК ЗБУТУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ

Основною проблемою вітчизняної енергосистеми в останні місяці являється надлишок генеруючих потужностей. Профіцит вироблення електрики виник внаслідок загальноекономічного спаду відносно теплої зими 2015-2016 років, а також втрати Криму. Згідно даних Міненергугілля, виробництво електроенергії в Україні в минулому році зменшилося на 13,4 % – до 157,6 млрд. кВт·год. Нинішній рівень попиту на електроенергію являється недостатнім для нормального технологічного функціонування вітчизняної енергосистеми. В результаті жорсткого профіциту диспетчери НЕК “Укренерго” змушені максимально розвантажувати енергоблоки ТЕС і АЕС, а керівництво Міністерства енергетики і вугільної промисловості – шукати нестандартні рішення для балансування енергосистеми [2, с.33].

Одним з таких рішень є впровадження механізму експлуатації ядерних енергоблоків в маневруючому режимі. Саме таке завдання міститься в плані дій Кабінету Міністрів на 2016 рік. Проте, самі атомники до маневруючого режиму поки ще не готові, оскільки це вимагає часу на виконання дослідної експлуатації, виконання заходів по модернізації, а також отримання відповідних дозволів зі сторони Держінспекції ядерного регулювання.

Не менш сумнівною виглядає і пропозиція НЕК “Укренерго” – про скасування мінімально допустимого складу працюючого обладнання на ТЕС. Суть ідеї в тому, що за рахунок додаткової зупинки теплових енергоблоків, понад допустимого експлуатаційного мінімуму, не зупиняти атомні.

Зі слів директора по комерційній діяльності “ДТЕК Енерго” Віталія Бутенка, подібні зміни режимів роботи ТЕС погіршують стан і без того зношеного обладнання енергоблоків, вкрай негативно позначиться на

екологічних характеристиках станцій. Більш того, робота ТЕС нижче мінімального складу призведе до того, що генеруючі підприємства не зможуть підтримувати працездатність незатребуваних енергоблоків.

Однак, проблему профіциту можна вирішити за рахунок збільшення експорту електроенергії. Географічне розташування, топологія електромереж, а також наявність профіцитних потужностей дозволяють Україні бути лідером в експорті струму на східноєвропейському енергоринку. Достатньо сказати, що в І кварталі цього року в країні у вимушеному резерві перебувало більше 6500 МВт потужностей ТЕС і 1000 МВт – АЕС [2, с.34]. При цьому обсяги спалювання вугілля у порівнянні з 2013 р. впали більш ніж на третину, а всі вітчизняні ТЕС працюють на технологічному мінімумі. НЕК “Укренерго” за таких умов змушені розвантажувати атомні електростанції.

Парадокс полягає ще й в тому, що поточних потужностей, які наразі простоюють, вистачило би для 100% покриття потреб в електроенергії такої країни як Угорщина, а експорт української електроенергії по ряду напрямків фактично заблокований. Таке різке падіння внутрішнього електроспоживання викликане економічною та військовою кризою, а саме – істотним зниженням промислового виробництва та припиненням постачання електроенергії в анексований Крим [1].

Незважаючи на потенціал, експортні поставки електроенергії з України за останні два роки скоротилися – з 9,9 млрд. кВт·год в 2013-му до 8 млрд. в 2014-му і до 3,6 млрд. кВт·год за результатами минулого року.

29 грудня 2014 року Кабінет міністрів своїм розпорядженням №1280-р відмінив право експортерів купувати електроенергію у держпідприємства “Енергоринок” “на вивезення” без урахування так званих дотаційних сертифікатів, тобто без обліку перекресних субсидій в оптовій ціні. В результаті українська електрика опинилася на східноєвропейському ринку неконкурентоспроможним з огляду на підвищення оптових цін в порівнянні з іншими країнами [2, с.34].

Зниження бази продажів електроенергії – це зменшення в оптовій ціні частки дешевої атомної електрики, збільшення частки умовно постійних витрат ТЕС і, як результат, підвищення роздрібного тарифу. Як зазначив представник “Енергоатому” Костянтин Петриковець на засіданні представників міністерства енергетики та вугільної промисловості, представників генерації в Українському кризовому медіа-центрі: “Збільшення частки АЕС в загальному обсязі виробництва електроенергії зменшує середню вартість кіловата на енергоринку, адже тариф для теплових електростанцій вдвічі вищий за атомний. Втім, для того щоб конкурувати на європейському ринку, необхідно знайти можливість знизити експортні ціни. Було б доцільно не застосовувати дотаційні сертифікати до електроенергії, яка йде на експорт” [1].